

Motion till riksdagen 2023/24:517

av Mats Green (M)

Äganderätt och miljöundantag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den försvagade svenska äganderätten genom översyn och förtydligande av ”miljöundantaget” i 2 kap. 15 § regeringsformen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Äganderätten är grunden i demokratin, och grunden för äganderätten är i sin tur möjligheten att äga och bruka mark och fastigheter. Idag ifrågasätts såväl som prejas den privata äganderätten direkt, indirekt och kontinuerligt både från politiskt håll och från offentlig förvaltning. Detta är ytterst ett hot mot demokratin och rättssamhället.

En huvudprincip i den svenska demokratin och äganderätten är, som det uttrycks i regeringsformen, att ”den som genom expropriation eller något annat sådant förfogande tvingas avstå sin egendom ska vara tillförsäkrad full ersättning för förlusten”. Domstolspraxis visar dock på en oroande utveckling där myndigheter i allt högre utsträckning medvetet och genomgående väljer att tolka inskränkningar som att de sker av miljöskyddsskäl, vilket allt som oftast i verkligheten leder till utebliven ersättning vid intrång. Det bör i sammanhanget påpekas att en ökning av expropriations- och intrångsersättning m.m. inte är samma sak som en automatisk förstärkning av äganderätten, men icke desto mindre en konsekvens av en försvagad svensk äganderätt.

Under 2017 avkunnades domar om bombmurklor och lavskrikor som förvisso var ett steg i rätt riktning utifrån ovanstående perspektiv, men fortfarande kvarstår grundproblemet och grundfrågan. Följaktligen bör regeringsformen förtydligas och förstärkas i denna del i fråga om att tillämpningen av ”miljöskyddsskäl” endast ska ske mycket restriktivt och att markägaren ska erhålla ersättning i betydligt högre utsträckning än i dagsläget vid intrång föranledda av rutinmässiga ”miljöskyddsskäl”.

Mats Green (M)